

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Інститут модернізації змісту освіти МОН України
Інститут промислових та бізнес технологій (ІПБТ)
Українського державного університету науки і технологій (УДУНТ), м. Дніпро
Українська асоціація управління проєктами «УКРНЕТ», м. Київ
Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності (НДІВ)
Національної академії правових наук України (НАПрН України), м. Київ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
Національний технічний університет України «Харківський політехнічний інститут»
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
університет імені Ігоря Сікорського», м. Київ
Одеський національний морський університет (ОНМУ), м. Одеса
Честоховський політехнічний університет, Польща
Uniwersytet Warszawski, Warszawa, Polska Rzeczpospolita, Польща;
Вища школа менеджменту у Варшаві, (WSM), Польща
Вища економіко-гуманітарна школа (WSEH) м. Бельсько-Бяла, Польща
Вища школа управління охороною праці в місті Катовіце, (WSZOP), Польща
Університет в Мішкольце, Угорщина
Інститут підвищення кваліфікації, Будапешт, Угорщина
Astana IT University, Kazakhstan
за підтримки:
Центр Українсько-європейського наукового співробітництва
Видавничий дім «Гельветика»
Дніпропетровський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України
Юридична компанія «ЮРСЕРВІС», м. Дніпро

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
МІСТ «КИЇВ-ДНІПРО»
«УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОЄКТНОГО ТА
НЕЙПРОМЕНЕДЖМЕНТУ, ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ,
ТЕХНОЛОГІЙ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ»,
21-22 березня 2024 р.

ДНІПРО
УДУНТ
2024

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
м. КИЇВ і ДНІПРО

**УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОЄКТНОГО ТА
НЕЙРОМЕНЕДЖМЕНТУ, ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ,
ТЕХНОЛОГІЙ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ**

21-22 березня 2024 р.

ДНІПРО
УДУНТ
2024

УДК 005.8:[005.3+004.9+347.77]
У 67

Конференція запроваджена МОН України, лист Інституту модернізації змісту освіти
МОН України № 21/08-57 від 12.01.2024 року за № 90 у переліку.

Матеріали публікуються за оригіналами, наданими авторами.
Претензії до організаторів не приймаються.

Головний редактор д.т.н., проф. Петренко В. О.
Науковий редактор д.т.н., проф. Молоканова В. М.
Науковий редактор к.т.н., доц. Дорожка Г. К.

Управління проектами. Перспективи розвитку проектного та
нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій
створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансфер
технологій : зб. наук. пр. VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (21–22 берез.
2024 р.) / за ред. В. О. Петренка, В. М. Молоканової, Г. К. Дорожка ; УДУНТ,
УКРНЕТ, НДПВ НАПрН України. – Дніпро : Укр. держ. ун-т науки і
технологій, 2024. – 796 с.

У збірнику наукових праць наведені матеріали VI Міжнародної науково-
практичної інтернет-конференції «Управління проектами. Перспективи
розвитку проектного та нейроменеджменту, інформаційних технологій
управління, технологій створення та використання об'єктів права
інтелектуальної власності, трансферу технологій». Збірник наукових праць
становить інтерес для наукових працівників, викладачів, фахівців з
інтелектуальної власності та управління проектами, а також студентів.

УДК 005.8:[005.3+004.9+347.77]

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons
[«Attribution-NonCommercial-ShareAlike» 4.0 International \(CC BY-NC-SA 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)
[\(«Із зазначенням авторства – Некомерційна – Поширення на тих самих
умовах» 4.0 Міжнародна\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

ISBN 978-617-7440-41-2
DOI 10.15802/978-617-7440-41-2

© Український державний університет науки і технологій, 2024
© Українська асоціація управління проектами, 2024
© Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України, 2024
© Колектив авторів збірника, 2024

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

- РАДКЕВИЧ А.В.** – голова, доктор технічних наук, професор, перший проректор Українського державного університету науки і технологій (УДУНТ);
- ПРОЙДАК Ю.С.** – співголова, доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету науки і технологій (УДУНТ);
- БУШУЄВ С.Д.** – співголова, президент Української асоціації управління проєктами «УКРНЕТ», доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри управління проєктами Київського Національного університету будівництва та архітектури;
- ДОРОШЕНКО О.Ф.** – співголова, канд. юридичних наук, директор Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності НАПрН України;
- ПЕТРЕНКО В.О.** – заступник голови, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри інтелектуальної власності та управління проєктами УДУНТ, модератор конференції;
- ДОРОЖКО Г.К.** – заступник директора НДІВ НАПрН України, кандидат технічних наук, доцент, модератор конференції;
- МОЛОКАНОВА В.М.** – доктор технічних наук, професор кафедри системного аналізу та управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»; модератор конференції;
- КОРОГОД Н.П.** – кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри інтелектуальної власності та управління проєктами УДУНТ;
- ВІХЛЯЄВ М.Ю.** – доктор юридичних наук, професор, директор Центру Українсько-європейського наукового співробітництва;
- ПЕРЕРВА П.Г.** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки бізнесу НТУ «Харківський політехнічний інститут», професор університету в Мішкольце (Угорщина), модератор конференції;
- КОБЄЛЄВА Т.О.** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки бізнесу НТУ «Харківський політехнічний інститут» модератор конференції;
- ЗАВГОРОДНЯ О.О.** – доктор технічних наук, професор, професор кафедри міжнародна економіка і соціально-гуманітарні дисципліни ІПБТ УДУНТ;
- ЛАПКІНА І.О.** – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри управління логістичними системами і проєктами Одеського національного морського університету;
- КОЗЕНКОВ Д.С.** – кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри управління та адміністрування УДУНТ;
- ЮРЧИШИН О.Я.** – кандидат технічних наук, доцент, директор Департаменту інновацій та трансферу технологій НТУ України «КПІ імені Ігоря Сікорського»;

ЗМІСТ

УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ТА ПРОГРАМАМИ

S. D. BUSHUYEV, A.V. IVKO

PRINCIPLES OF SYNCRETIC PROJECT MANAGEMENT..... 17

TETIANA HILORME

IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE ENERGY SAVING PROJECTS OF THE ENTERPRISES 21

**V.L. KHOMENKO, O.A. PASHCHENKO, YE.A. KOROVIAKA,
M.M. PASHCHENKO, T.P. MEDVEDOVSKA**

STRATEGIC INSIGHTS INTO PROJECT LIFECYCLE MANAGEMENT..... 25

**O.A. PASHCHENKO, V. L. KHOMENKO, YE. A. KOROVIAKA,
M.M. PASHCHENKO, T.P. MEDVEDOVSKA**

TECHNOLOGICAL ADVANCEMENTS IN PROJECT LIFECYCLE MANAGEMENT.....32

E.S. SHEIN, P.G. PERERVA

STARTUP STUDIO OF INNOVATIVE PROJECTS..... 39

M.O. TULUPOV

THE VALUE OF THE IRON AND STEEL WORKS INVESTMENT PROGRAM..... 45

АНДІЄВСЬКА В.О.

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ СТАРТАП-ПРОЄКТУ..... 51

БІБІК С.І.

АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ СТАНЦІЇ «КОР» В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....56

БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ В.В., ЗАВГОРОДНЯ О.О., ЖМУРЕНКО В.Г.

МІЖНАРОДНІ КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ЯК БАЗОВИЙ КОНСТРУКТ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ І ПРОЄКТІВ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ..... 62

БУЛАВІН Д.О., ПЕТРЕНКО В.О.

КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ СВИТОГЛЯДНИХ ЦІННОСТЕЙ В МЕТОДОЛОГІЮ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ..... 69

ПЕТРЕНКО В.О. <i>ЗАХИСТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ В КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЯХ.....</i>	586
ПЕТРЕНКО В.О., ГЕТЬМАН К.С., МАЙМУР М.Ф. <i>ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....</i>	596
ПЕТРЕНКО В.О., КУЛИК О.М. <i>ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....</i>	606
ПЕТРЕНКО В.О., ОДИНЧЕНКО Т.М., КРАВЕЦЬ Л.В. <i>ЗАХИСТ ПОРУШЕНИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ.....</i>	618
ПЕТРЕНКО В.О., РОМАШКО А.С., РУДЧЕНКО В.О. <i>ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В РЕКЛАМНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	628
РОМАШКО А.С., ДОРОЖКО Г.К., ПЕТРЕНКО В.О. <i>НАПІВПРОВІДНИКОВІ ВИРОБИ, КОМПОНЕНТИ ТА ОХОРОНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЩОДО НИХ.....</i>	638
РОМАШКО А.С., ЮРЧИШИН О.Я. <i>ЛІЦЕНЗУВАННЯ СТАНДАРТНИХ ОСНОВНИХ ПАТЕНТІВ (SEP).....</i>	643
СОРОКІНА Л.В. <i>ПРОБЛЕМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СФЕРІ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....</i>	650
УРАЗОВСЬКА О.С., КОРОГОД Н.П. <i>АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІОБАНКІВ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ: В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БІОТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ.....</i>	656
ФІЛАТОВА В.С., ХРАНОВСЬКА К.М. <i>КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....</i>	667
ЧЕРЕПОВ Л.В. <i>ЩОДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СФЕРИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....</i>	673

УДК 347.77

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

В.О. ПЕТРЕНКО

доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України,
академік Академії наук вищої школи України, завідувач кафедри
інтелектуальної власності та управління проектами Українського державного
університету науки і технологій, м. Дніпро
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5017-1674>

О.М. КУЛИК

магістр кафедри інтелектуальної власності та управління проектами
Українського державного університету науки і технологій, м. Дніпро

PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN THE DIGITAL ENVIRONMENT

V.O. PETRENKO

Doctor of Technical Sciences, Professor, Honored Worker of Science and
Technology of Ukraine, Academician of the Academy of Sciences of the Higher
School of Ukraine, Head of the Department of Intellectual Property and Project
Management of the Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5017-1674>

O.M. KULYK

Master of the Department of Intellectual Property and Project Management of the
Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro

***Анотація.** Розглянуті особливості захисту порушених прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Наголошено, що проблемою захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в умовах цифровізації є недосконалість нормативно-правового забезпечення, яке відстає від прогресивних інноваційних розробок. Приведені визначення термінів «цифрове середовище», «цифровий контент» у дослідженнях науковців та в законодавстві України. Відмічено плутанину в термінології сутності деяких понять в законодавстві України, що перешкоджає ефективному захисту порушених прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Тому потрібно реформувати сферу захисту прав інтелектуальної власності.*

***Ключові слова:** порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, цифрове піратство, контрафакція, захист прав інтелектуальної власності, цифровий контент, цифрове середовище*

Abstract. *Considered features of protection of violated intellectual property rights in the digital environment. It was emphasized that the problem of protecting the rights to intellectual property objects in the conditions of digitalization is the imperfection of regulatory and legal support, which lags behind progressive innovative developments. The definitions of the terms "digital environment", "digital content" in the research of scientists and in the legislation of Ukraine are given. Confusion in the terminology of the essence of some concepts in the legislation of Ukraine was noted, which prevents effective protection of violated intellectual property rights in the digital environment. Therefore, it is necessary to reform the field of protection of intellectual property rights.*

Keywords: *infringement of intellectual property rights, digital piracy, counterfeiting, protection of intellectual property rights, digital content, digital environment*

Розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, широкий доступ до комп'ютерних мереж призвів до порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, особливо в цифровому середовищі. Цифрові технології спрощують «цифрове піратство». При цьому ускладнюються процеси захисту прав інтелектуальної власності традиційними способами.

Сучасні цифрові технології поступово, непомітно, але кардинально трансформують світ навколо нас, дедалі глибше проникаючи у повсякденне життя. Розвиток сучасних технологій істотно впливає як на способи створення результатів інтелектуальної діяльності, так і на їх використання, а також на особливості правового захисту результатів інтелектуальної діяльності [1, с. 41].

Захист прав інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів здійснюється у передбаченому законодавством порядку, тобто, із застосуванням належних форм, засобів і способів захисту.

Оскільки компанії та автори процвітають у цифровому просторі, для них вкрай важливо захистити свої активи та надати цим активам цінність. І в міру того, як цифрова сфера розвивається, інтелектуальна власність стає більш вразливою для порушень через більшу легкість підробки та копіювання об'єктів інтелектуальної власності. Також важливою темою у епоху цифрових технологій стає питання конфіденційності, оскільки неавторизований обмін даними, інтеграція даних, неетичне використання даних і несанкціоноване

публічне розголошення є основними проблемними сферами інтелектуальної власності. У цифровому середовищі важко провести межу між тим, що допустимо, якою мірою і що є порушенням [1, с. 42].

З порушниками прав інтелектуальної власності складно боротися бо склад порушень охоплюються нормами цивільного, адміністративного, кримінального та господарського права, що значно ускладнює їх кваліфікацію.

В умовах сьогодення надважливою задачею є захист інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Проблемою захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в умовах цифровізації є недосконалість нормативно-правового забезпечення, яке відстає від прогресивних інноваційних розробок. Тому потрібно реформувати сферу захисту прав інтелектуальної власності.

На думку Н.Є. Федорової та М.Г. Бочарова, «...сьогодні найпоширенішими формами порушення авторського права в Інтернет-сфері є розповсюдження контрафактних копій програм і творів у цифровій формі, що отримало назву «піратство у сфері інтелектуальної власності», або «комп'ютерне піратство». Цікаво, що піратство у сфері інтелектуальної власності щодо програмного забезпечення займає третє місце у світі за прибутковістю після наркотиків і зброї, що робить його одним із найнебезпечніших видів комп'ютерних злочинів, внесених у міжнародну класифікацію. Нелегальне копіювання наносить значну шкоду виробництву творів у цифровій формі, знижує рівень фінансової підтримки й рентабельності галузі, гальмує створення нових програмних та інших цифрових продуктів, що, своєю чергою, негативно впливає на інноваційні процеси й створення нових робочих місць в ІТ-сфері. Комп'ютерне піратство перешкоджає реалізації інтересів як авторів, видавців і власників суміжних прав, так і інтересів держави, оскільки остання недоотримує податків від вказаної діяльності, що носить тіньовий характер, а також потерпає від дискредитації свого іміджу на світовому інформаційному ринку [2, с. 8].

В.В. Стрельник В.В., А.В. Калита, А.Ю. Тарасенко у своєму дослідженні звертають увагу на основні проблемні питання захисту прав інтелектуальної власності в Україні: незаконне використання, крадіжка або підробка творів, патентів, товарних знаків та інших об'єктів інтелектуальної власності; довготривалість судових тяжб, в поєднанні із недовірою до медіації; масове суспільне не усвідомлення важливості захисту інтелектуальної власності серед громадськості, бізнесу тощо; піратство та контрабанда; низька ефективність співпраці з міжнародними організаціями та партнерами для запобігання порушенням прав у більш широкому масштабі» [3, с. 253].

Г. Андрощук виділяє «...оптимальні методи боротьби та передову практику, яку варто взяти на озброєння з глобальної системи заходів з протидії піратству на національному та міжнародному рівнях: посилення законодавства та застосування права; підвищення обізнаності споживачів і зацікавлених осіб; зміцнення співробітництва та взаємодії. Контрафакція та піратство — це глобальні проблеми, які не мають кордонів. Вони занадто масштабні, щоб їх могли вирішити окремі компанії, сектори економіки або уряди. Тому важливо розвивати та зміцнювати співробітництво між цими суб'єктами. Для забезпечення успішної боротьби з цифровим піратством, контрафакцією і відмиванням коштів необхідно координувати роботу урядів на міжнародному, національному та регіональному рівнях. Приватний і державний сектори повинні об'єднати зусилля у протидії торгівлі контрафактом і піратською продукцією, організувавши спеціальні підрозділи взаємодії, які будуть відповідати за збір відомостей про рух коштів, отриманих від злочинної діяльності, і за обмін інформацією у сфері протидії відмиванню коштів. Всесвітня митна організація, Митна правоохоронна мережа (CEN) та база даних Інтерполу з міжнародної злочинності у сфері інтелектуальної власності — приклади баз даних, пов'язаних з правоохоронною практикою в галузі захисту прав інтелектуальної власності. Розробка та організація подібних баз даних може стати ефективним інструментом боротьби з контрафакцією і піратством.

На національному та міжнародному рівнях необхідно здійснювати обмін розвідувальною інформацією, щоб підвищити ефективність протидії контрафакції в контексті злочинних мереж і тероризму» [4, с. 105].

Як зазначає Т.В. Коваленко, «... у цифрову епоху багато понять наповнюються новим змістом, введення їх у законодавство потребує регулювання. Часто законодавчі акти містять спеціальні терміни цифрового середовища, які потребують додаткових пояснень щодо їх значення. Плутанина сутності таких термінів перешкоджає ефективному захисту прав, які були порушені [5, с. 135].

Визначення поняття «цифрового контенту» у Законі України «Про авторське право і суміжні права» відрізняється від означеного в Законі України «Про цифровий контент і цифрові послуги». Вони оперують не однаковою термінологією. Так в Законі України «Про авторське право і суміжні права» у ст. 1, поняття цифрового контенту звучить так: ...« Цифровий контент (електронна (цифрова) інформація) - будь-які відомості чи дані в електронній (цифровій) формі, що містять об'єкти авторського права та/або суміжних прав і можуть зберігатися та/або поширюватися у вигляді одного або декількох файлів (частин файлів), записів у базі даних на зберігаючих пристроях комп'ютерів, серверів тощо у мережі Інтернет» [6].

В Законі України «Про цифровий контент і цифрові послуги» наголошено: «Цифровий контент - дані, які створюються і надаються в цифровій формі. До цифрового контенту належать, зокрема, комп'ютерні програми, застосунки, відеофайли, аудіофайли, музичні файли, цифрові ігри та електронні книги» [7].

Розвиток інформаційних технологій та цифрова трансформація суспільства має великий вплив на розвиток сфери інтелектуальної власності. Мова йде і про порушення інтелектуальних прав у цифровому середовищі, і про появу нових об'єктів інтелектуальної власності, які потребують їх розгляду у форматі прав інтелектуальної власності, наприклад, такі об'єкти, що

створюються за допомогою штучного інтелекту, 3D-моделі тощо. Правові відносини, що виникають у зв'язку із появою таких об'єктів потребують ефективного правового регулювання» [5, с. 135].

Науковці О.В. Сидоренко О.В. і І.В. Шуба наголошують ...«Цифрове середовище – це ширше поняття, ніж мережа Інтернет. Цифрове середовище включає в себе не лише веб-сайти (і веб-сторінки як складові веб-сайтів), а й електронні документи, файли, в тому числі оцифровані об'єкти інтелектуальної власності, які використовуються на відповідних пристроях, що не передбачають паперової форми документообігу (комп'ютери, ноутбуки, планшети, телефони, інші види так званих «гаджетів»). Тому, об'єкти інтелектуальної власності можуть мати так зване «цифрове вираження» – можуть бути прочитані, відтворені і передані через відповідні технічні пристрої вказані вище, зазвичай з використанням мережі Інтернет [8, с. 53].

В Законі України «Про цифровий контент і цифрові послуги» приведено визначення поняття цифрове середовище «...Цифрове середовище - апаратне, програмне забезпечення та будь-яке мережеве підключення, що використовується з метою отримання доступу до цифрового контенту та/або цифрової послуги та забезпечує можливість їх використання споживачем» [7].

Як зазначають О.В. Сидоренко О.В. і І.В. Шуба «Цифрове середовище відображає як цифрову форму об'єкта інтелектуальної власності (на противагу традиційній «аналоговій», зокрема письмовій, формі), так і надає новий зміст правам інтелектуальної власності» [8, с. 56]

В дослідженні Л.Л. Тарасенка приведено поняття «...Цифрове середовище – це ширше поняття, ніж мережа Інтернет. Цифрове середовище включає у себе не лише веб-сайти (і веб-сторінки як складові веб-сайтів), а й електронні документи, файли, в тому числі оцифровані об'єкти інтелектуальної власності, які використовуються на відповідних пристроях, що не передбачають паперової форми документообігу (комп'ютери, ноутбуки, планшети, телефони, інші види так званих «гаджетів»)» [9, с. 272].

На думку автора С.С. Савич «...цифрове середовище відображає як цифрову форму об'єкта інтелектуальної власності (на противагу традиційній «аналоговій», зокрема письмовій, формі), так і надає новий зміст правам інтелектуальної власності» [10, с. 87].

На думку О.В. Сидоренко О.В. і І.В. Шуба, основними перешкодами на шляху розвитку відносин інтелектуальної власності в епоху Інтернет є: конфлікт доменних імен і товарних знаків в глобальній інформаційній мережі; невирішеність питання щодо правомірності патентування способів ведення бізнесу; проблеми охорони творів у цифровій формі; проблеми охорони баз даних; проблеми максимально широкого доведення до відома суспільства (через мережу Інтернет) інформації про патенти тощо [8, с. 58].

Г. Андрощук зазначає, що «...захист прав ІВ в умовах воєнного стану є вкрай важливим, оскільки це життєва необхідність захисту економічних інтересів та міжнародні зобов'язання України щодо вступу в ЄС. Держава, яка не захищає права інтелектуальної власності, фактично підтримує тіньовий бізнес (чим завдає збитків чесному бізнесу, який платить податки), фінансує організовану злочинність та воєнних злочинців. Забезпечити ефективний захист від контрафакту можна, лише об'єднавши зусилля митних, правоохоронних, експертних, судових органів, правовласників, усіх зацікавлених осіб. Адже обмін інформацією між ними та координація спільних дій мають важливе значення для запобігання, виявлення, контролю, розслідування та судового переслідування правопорушників [4, с. 105].

О.Б. Бутнік-Сіверський у своєму дослідженні дійшов висновків, що: формування людино-цифрового середовища потребує нового погляду на цифрові права людини з позиції реального та віртуального або матеріального та відносно абстрактного середовища в умовах використання цифрових інструментів, які уможливають застосування різних цифрових технологій; у реальному або матеріальному людино-цифровому середовищі творча діяльність і творче використання цифрових інструментів та технологій має результатом

створення об'єкта, що може охоронятися як об'єкт права інтелектуальної власності; термін «віртуалізація інтелектуальної власності» слід визначити як процес переходу від цифрової інтелектуальної власності до цифрової віртуальної інтелектуальної власності з відповідними ознаками розроблення/створення нових об'єктів, які мають економічну цінність рівноцінним матеріальним речам та є об'єктами товарообігу в ринковому віртуальному просторі з додержанням правових принципів володіння, користування та розпорядження ними з використанням цифрових технологій. [11, с. 120]

На думку Ю.Є. Атаманової, «...до найбільш застосовних механізмів захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет належать: захист прав у судовому порядку, в адміністративно-правовому порядку, а також самозахист прав. Але практика отримання захисту прав інтелектуальної власності, порушених у мережі Інтернет, в судових органах виявив такі проблеми, як відсутність належного законодавчого регулювання відносин, що складаються із застосуванням засобів електронного та цифрового зв'язку, на національному рівні; можливість доступу до мережі з будь-якого місця; складність визначення порушника, який дійсно вчинив порушення, та доведення його вини; неможливість представлення належних та допустимих доказів, що зумовлена електронною формою листування та укладення угод» [12, с. 9].

Ю.Є. Атаманова стверджує, що у відносини, пов'язані з наданням телекомунікаційних послуг, до яких відносяться й послуги у мережі Інтернет, залучені різні суб'єкти, основними серед яких є споживачі телекомунікаційних послуг, оператори і провайдери телекомунікацій, а також власники веб-сайтів (або реєстранти доменних імен).

У більшості випадків особою, відповідальною за порушення авторських прав в мережі, стає або особа, яка поширила неправомірний контент (споживач телекомунікаційних послуг), або власник веб-сайту, який фактично забезпечує

наповнення контенту і вирішує питання щодо «політики» сайту: робити його відкритим для користувачів лише для ознайомлення з інформацією або надавати ще й можливість активної участі у його формуванні. [12, с. 10]

За твердженням Атаманової Ю.Є., практикою сприйнято підхід до визнання саме власника веб-сайту основною особою, відповідальною за все, що пов'язано з його змістом, в тому числі щодо товарів, послуг, робіт, інформацію про які оприлюднено на такому віртуальному ресурсі. Обґрунтованим поясненням такого явища є складність встановлення безпосереднього порушника у зв'язку із можливістю майже безперешкодного доступу до інтернет-сайту будь-якою особою фактично з різних місць земної кулі. Відповідно ставиться питання про відповідальність власника веб-сайту за наявність матеріалів на ньому, які порушують права інтелектуальної власності, що належать іншій особі [12, с. 10].

Дослідники О.В. Сидоренко О.В. і І.В. Шуба дійшли висновку, що в межах українського законодавства під час захисту прав на товарні знаки в мережі Інтернет власники прав на товарні знаки можуть використовувати як судові, так й адміністративні способи захисту прав, що не перешкоджає також скористатися й позасудовими способами захисту. [8, с. 82]

На кожному із сайтів комерційних організацій є торговельні марки. Цінність торговельної марки у віртуальному світі Інтернет зростає в зв'язку з тим, що споживач, заходячи на сайт, не має особистого контакту з представниками даної фірми, і тому він схильний довіряти широко відомим організаціям, а точніше товарним знакам з доброю репутацією. При цьому популярністю відомих товарних знаків і легкістю реєстрації доменного імені найчастіше користуються кіберсквоттери (загарбники доменних імен). Вони реєструють на себе доменне ім'я, аналогічне торговельній марці якої-небудь широковідомої фірми для подальшого продажу зареєстрованого доменного імені цій самій фірмі [8, с. 87-88].

Як зазначають Сидоренко О.В. та Шуба І.В., можливість вільного вибору доменних імен спричинює конфлікти через протиправне явище, відоме як кіберсквотит (від англ. «cybersquatting» — кіберзахоплення або захоплення доменних імен) — реєстрацію найменувань доменів, що збігаються із засобами індивідуалізації або подібні до них з їх наступним недобросовісним використанням як для власних комерційних цілей, так і для перепродажу власникам відповідних засобів індивідуалізації. Кіберсквотери використовують принципи реєстраційної системи доменних імен, що ґрунтується на правилі першості, для реєстрації назв торговельних марок, фірмових найменувань, прізвищ, відомих імен без згоди їх власників. Користуючись тим, що така реєстрація не потребує значних коштів, порушники прав інтелектуальної власності реєструють величезну кількість доменних імен, виставляючи їх з часом на продаж або пропонуючи компаніям — власникам відомих знаків для товарів і послуг за досить значні суми. [8, с. 59]

На сьогоднішній день одним з найбільш ефективних методів боротьби з кіберсквотерами є звернення до одного з акредитованих центрів з вирішення доменних спорів Інтернет корпорації з присвоєння імен та номерів (англ. Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, далі – «ICANN») [8, с. 90].

В Україні судова практика у сфері захисту доменних імен перебуває на стадії формування, проте кількість таких справ стрімко збільшується зі зростанням ролі мережі Інтернет у суспільному житті.

«Крім активної правотворчої діяльності у сфері захисту прав інтелектуальної власності дослідниця А.С. Золотар відмічає впровадження нових технологій для підвищення рівня захищеності інтелектуальних прав власності в контексті цифровізації: технології керування цифровими правами DRM, технічні заходи захисту TPM, криптографія, технологія цифрового водяного знаку, технологія цифрового підпису, електронне маркування, блокчейн технології». [1, с. 43-44]

Висновки. Проблемою захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в умовах цифровізації є недосконалість нормативно-правового забезпечення, яке відстає від прогресивних інноваційних розробок. Плутанина сутності деяких понять в законодавстві України перешкоджає ефективному захисту порушених прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі. З огляду на євроінтеграційний шлях розвитку України як офіційний політичний курс держави, в національному законодавстві мають знайти закріплення основні європейські принципи та стандарти у сфері правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності у цифровому середовищі. Для ефективного функціонування системи захисту порушених прав інтелектуальної власності необхідні координація зусиль усіх суб'єктів, які уповноважені здійснювати охорону і захист інтелектуальної власності. Необхідно переглянути на законодавчому рівні існуючі правові положення у сфері захисту прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі.

Література:

1. Золотар А.С. Теперішній стан захищеності інтелектуальної власності в контексті цифровізації. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. Вип. 94. № 5. С. 41-50. URL: ardp.in.ua/v94/5.pdf (дата звернення 03.02.2024)
2. Федорова Н.Є., Бочаров М.Г. Захист інтелектуальної власності в умовах інформатизації суспільства. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і суспільство*. 2020. Том 31 (70). № 3. С. 7-11.
3. Стрельник В.В., Калита А.В., Тарасенко А.Ю. Захист прав інтелектуальної власності в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 79. Частина 1. С. 249-253.
4. Андрощук Г. Цифрове піратство та контрафакція в умовах цифрової трансформації: аналіз стану, тенденції, механізми протидії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. № 3. С. 97-108.
5. Коваленко Т.В. Кодифікація законодавства у сфері інтелектуальної власності в умовах цифрової трансформації. *Правове регулювання цифрової економіки та штучного інтелекту: національний та міжнародний виміри: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 16 листопада 2023 р.;*

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України. К. : Інтерсервіс, 2023. 308 с. С. 134-136.

6. Про авторське право і суміжні права: Закон України № 2811 від 01 грудня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення 05.02.2024 р.)

7. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10 серпня 2023 року № 3321- IX. Дата набрання чинності 02.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text> (дата звернення 05.02.2024 р.)

8. Регулювання та захист прав цифрової інтелектуальної власності. Конспект лекцій з дисципліни «Регулювання та захист прав цифрової інтелектуальної власності» розкриває особливості існування, охорони, розпорядження об'єктів інтелектуальної власності у цифровому вигляді та у цифровому суспільстві / укладачі Сидоренко О.В., Шуба І.В. Харків. ХПІ. 2019. 166 с.

9. Тарасенко Л.Л. Цифрове середовище як місце здійснення прав інтелектуальної власності. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід*. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль 21-22 квітня 2017 року). Тернопіль. ТНЕУ. Економічна думка. 2017. С. 272-275 URL: dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21432/1/272-275.pdf. (дата звернення 10.02.2024 р.)

10. Савич С.С. Авторське право у цифровому середовищі: проблема монополії правовласника та забезпечення умов вільного використання творів. *Бюлетень Міністерства Юстиції України*, 2015. № 1. С. 86-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2015_1_14. (дата звернення 10.02.2024 р.)

11. Бутнік-Сіверський О. Віртуальна власність з позиції цифрової інтелектуальної економіки: теоретичні засади цифрового права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. № 4-5. С. 113-123.

12. Атаманова Ю.Є. Захист прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет: світовий досвід та вітчизняні перспективи. *Право та інновації*. 2014. № 3 (7). С. 7-14.

Наукове видання

**УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОЄКТНОГО ТА
НЕЙПРОМЕНЕДЖМЕНТУ, ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ,
ТЕХНОЛОГІЙ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**VI Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(21-22 березня 2024 року)
Київ-Дніпро**

**Головний редактор д.т.н., проф. Петренко В. О.
Науковий редактор д.т.н., проф. Молоканова В. М.
Науковий редактор к.т.н., доц. Дорожко Г. К.**

Формат 60x84 ^{1/16}. Ум. друк. арк. 46,27. Обл.-вид. арк. 33,61.
Зам. № 36

Видавець: Український державний університет науки і технологій.
вул. Лазаряна, 2, ауд. 2216, ауд. 263 м. Дніпро, 49010.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7709 від 14.12.2022

Адреса видавця та дільниці оперативної поліграфії:
вул. Лазаряна, 2, Дніпро, 49010